

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE OSTRÓWEK
NA LATA 2021 – 2023
(za rok 2022)**

Wprowadzenie

Rodzina stanowiąc podstawowe środowisko zapewniające bezpieczeństwo emocjonalne i zaspokajające podstawowe potrzeby dziecka, jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym ogromną rolę odgrywają wzajemne relacje panujące pomiędzy jej członkami.

Organizacja dzisiejszego świata, postęp cywilizacyjny i towarzyszący mu pośpiech powodują, iż współczesne rodziny coraz częściej borykają się z różnymi problemami i sytuacjami kryzysowymi, które zakłócają spójność rodziny, wywołują nieprawidłowe relacje pomiędzy jej członkami.

Dysfunkcje występujące w środowisku rodzinnym, często mające charakter złożony, wpływają na konieczność udzielania członkom rodzin specjalistycznej pomocy, wsparcia zewnętrznego lub podjęcia interwencji. W związku z tym polityka naszego państwa oraz wszelkie działania instytucji samorządowych, są nakierowane na udzielanie rodzinie konkretnej i kompleksowej pomocy.

Zgodnie z art. 179 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn.zm.) w terminie **do dnia 31 marca** każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

Do zdań własnych gminy, w myśl art. 176 wspomnianej na wstępie ustawy, należy:

- 1.** opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2.** tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3.** tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez:
 - a)** zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa;
 - b)** organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających;
 - c)** prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;

4. finansowanie:

- b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;

5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;

6. sporządzanie zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 w terminie:

- a) do dnia 31 stycznia danego roku - za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia poprzedniego roku;
- b) do dnia 31 lipca danego roku – za okres od dnia 1 stycznia do 30 czerwca danego roku;

7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Wyżej wymienione zadania wykonywane były w oparciu o **Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Ostrówek na lata 2021 – 2023 przyjętego Uchwałą Nr XXV/151/21 Rady Gminy Ostrówek z dnia 5 lutego 2021r.**

Cel główny programu to :

„Poprawa kondycji i jakości życia rodzin zamieszkujących w Gminie Ostrówek „

Program adresowany jest do rodzin z dziećmi, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Celem tego Programu jest przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania tej funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Zadania w ramach Programu koncentrują się nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostaje poza rodzina biologiczną w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczych. W jego realizacji uczestniczą instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny. Przede wszystkim pracownicy ośrodka pomocy społecznej ,

powiatowego centrum pomocy rodzinie, policji, placówek oświatowych oraz sądu.

W ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny w 2022r. realizowane były następujące działania:

1.Podnoszenie jakości i efektywności usług świadczonych na rzecz wspierania rodziny.

Podobnie jak w poprzednich latach, szczególną rolę w realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny odgrywał asystent rodziny. Wsparcie świadczone przez asystenta dla rodzin przeżywających problemy w prawidłowym funkcjonowaniu ma bowiem na celu zauważalny wzrost kompetencji życiowych i wychowawczych rodziców małoletnich dzieci. Aby jednak doprowadzić do choćby względnej stabilizacji sytuacji danej rodziny oraz nabycia umiejętności samodzielnego rozwiązywania codziennych problemów przez jej członków, asystent rodziny we współpracy z innymi osobami znającymi sytuację danej rodziny dokonuje analizy sytuacji rodziny. Pomocne w tym zakresie są sprawozdania asystenta dotyczące pracy z rodziną, sporządzane raz na 6 miesięcy tzw. „okresowe oceny sytuacji rodziny”. Poza asystentem uczestniczą w nim inne osoby zaangażowane w pracę z daną rodziną, przede wszystkim pracownik socjalny, kurator, pedagog szkolny. W zależności od potrzeb zapraszani są również członkowie rodziny.

W wyniku pracy asystenta członkowie rodziny na nowo budują relacje wewnątrz rodziny, uczą się jak niwelować destruktywne zachowania członków rodziny. Są bardziej świadomi własnych emocji i lepiej radzą sobie ze stresem.

Podkreślić należy, iż wspieranie rodziny jest procesem długotrwałym, dającym bardzo trudno osiągalne efekty działania. Asystent często ma do czynienia z wieloletnimi bądź wielopokoleniowymi zaniedbaniami wynikającymi z niskiej świadomości ról pełnionych przez członków rodziny. Tylko nieliczna część rodzin otwiera się na współpracę i podejmuje wyzwanie jakim jest zmiana dotychczasowego trybu życia i nawyków. Wiele rodzin ukrywa swoje problemy, a czasem wręcz zaprzecza ich istnieniu. W tych rodzinach praca asystenta trwa o wiele dłużej i nie zawsze kończy się sukcesem. Wiele rodzin potrzebują stałego i długotrwałego wsparcia asystenta.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrówku w roku 2022 zapewnił rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej wsparcie w formie **1** asystenta rodziny.

Asystent rodziny zatrudniony był w GOPS na umowę zlecenie w ramach 15 godz. pracy miesięcznie.

Finansowanie zatrudnienia pochodziło ze środków własnych (**11 334,46zł**) oraz ze środków pozostałych (**300,00zł**) w ramach „Programu asystent rodziny na rok 2022”.

Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w roku 2022		
Ilość rodzin:	Ilość osób w rodzinach:	Ilość dzieci w rodzinach:
4	19	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ostrówku.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców.

Pieczę zastępczą organizuje powiat. Do zadań własnych gminy należy jednak współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) **10%** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) **30%** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) **50%** wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

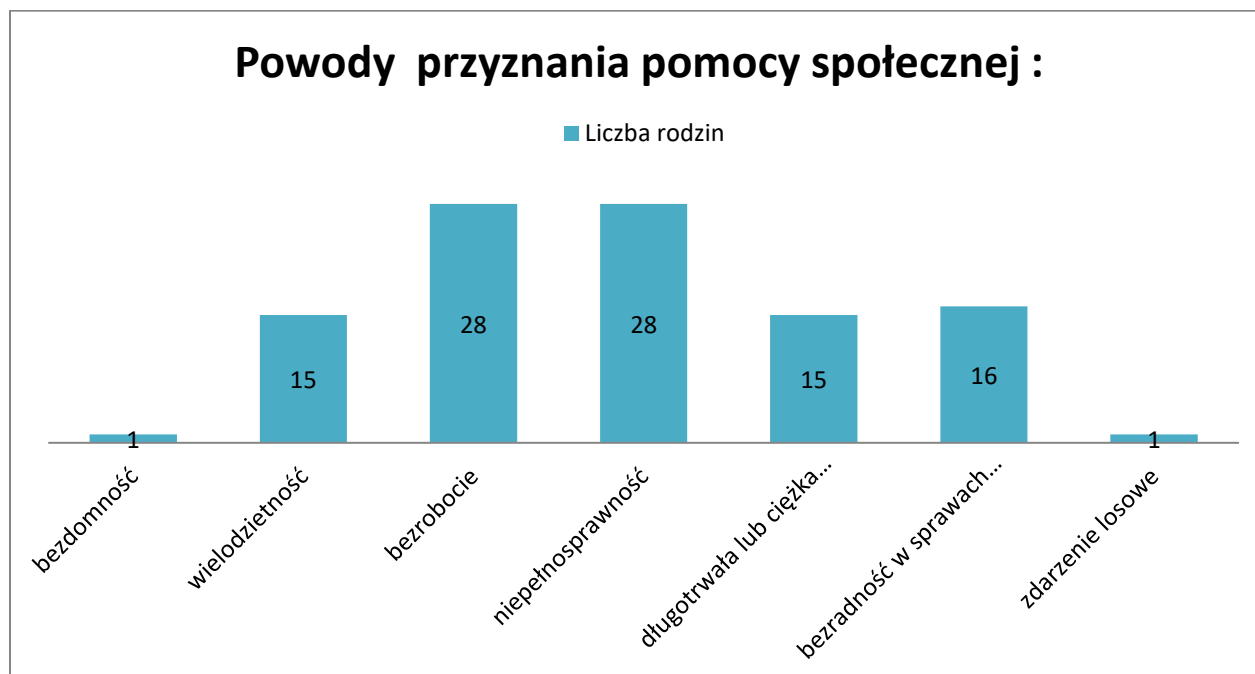
Zgodnie z powyższymi założeniami w 2022 roku gmina współfinansowała w 50% pobyt **1 dziecka** w rodzinie zastępczej w okresie od stycznia do sierpnia na łączną kwotę: **5 537,00zł**.

Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej objął poradnictwem i pracą socjalną **1 rodzinę**, której dzieci zostały umieszczone w rodzinie zastępczej. Działania te miały na celu odbudowę więzi rodzinnych.

Równie ważną formą wsparcia rodziny jest praca socjalna - to zespół metodycznych działań świadczonych na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, jak również w celu zapobiegania pogarszania się ich sytuacji. Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywoływanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmacnianie potencjału osób i rodzin do przewyższania trudnych sytuacji życiowych. Rodziny z dziećmi, które nie korzystają ze wsparcia asystenta rodziny mogą skorzystać z pomocy świadczonej w ramach pracy socjalnej.

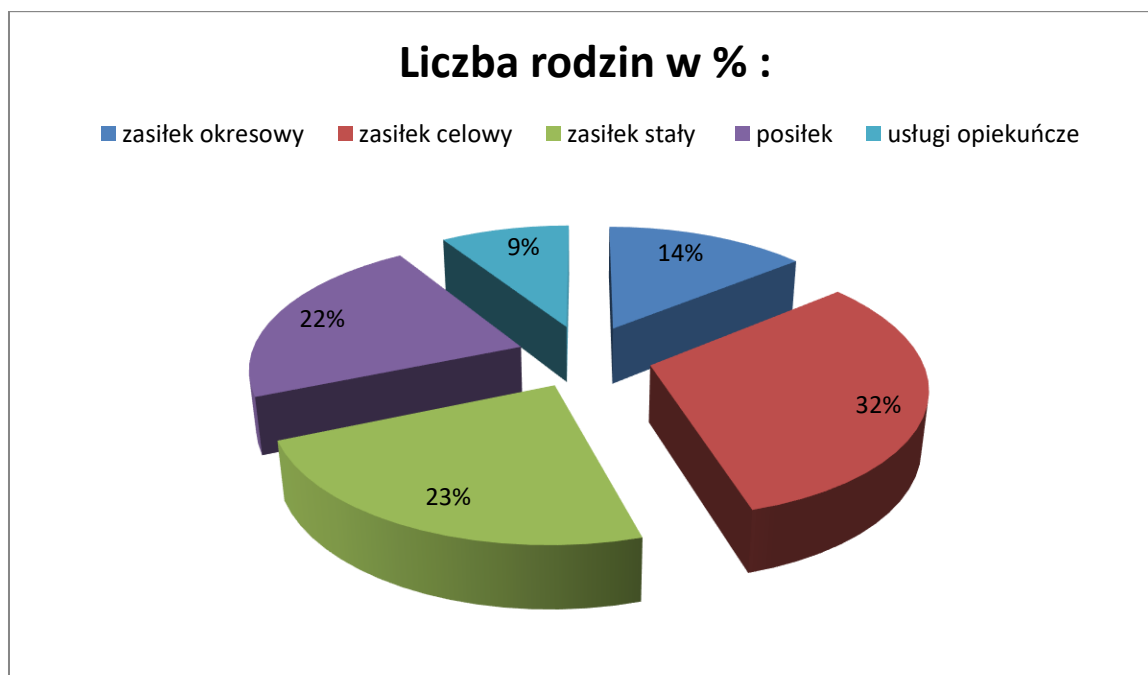
Pracą socjalną Ośrodka min. w formie poradnictwa, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych w 2022r. objętych było **18 rodzin**.

W 2022r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrówku objął swoim wsparciem i pomocą materialną **104 rodzin** w tym **26 rodzin z dziećmi**.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ostrówku.

Najczęstsze formy pomocy rodzinie :

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ostrówku.

Rodziny wielodzietne mogły skorzystać z Karty Dużej Rodziny. Program uprawnia do korzystniejszego, od ogólnie obowiązującego, dostępu do towarów, usług oraz innych form działalności. Wydano **90 Kart Dużej Rodziny** dla rodzin posiadających co najmniej 3 dzieci, w wieku do 18 roku życia lub maksymalnie do 25 roku życia oraz rodziców, którzy w przeszłości mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci.

W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w Podprogramie 2021 prowadzono dla mieszkańców gminy Ostrówek punkt wydawania żywności. Produkty spożywcze wydawane były raz w miesiącu. Kwalifikację do Programu prowadzili pracownicy socjalni GOPS w oparciu o obowiązujące przepisy. W ramach w/w podprogramu odbyło się 5 dostaw żywności. Z terenu gminy Ostrówek pomocą w formie paczki żywnościowej zostało objętych **288 osób**. Z tej formy wsparcia skorzystało ponad **85 rodzin** z dziećmi. Ogółem wydano ponad **9 ton** żywności. W ramach Programu zostały rozpropagowane ulotki dotyczące zdrowego stylu odżywiania i racjonalnego gospodarowania produktami żywnościowymi.

Realizacja w roku 2022 wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” :

Liczba dzieci:	Liczba świadczeń :	Kwota:
48	6 191	78 150,54 w tym: 59 940,00 zł – dofinansowanie z budżetu państwa 18 210,54 zł – środki własne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ostrówku.

Osoby, które z różnych przyczyn nie mogły otrzymywać gotowych posiłków, korzystały z pomocy w formie zasiłku celowego na zakup posiłku. W 2022 roku **6 rodzin** tj. **17 osób** w tych rodzinach skorzystało z tej formy pomocy.

Ponadto w gminie świadczona była także pomoc w formie :

Rodzaj świadczenia :	Liczba rodzin:	Kwota:
świadczenia rodzinne wraz z dodatkami	301	1 493 442,37zł
świadczenia z funduszu alimentacyjnego	26	115 156,24zł
świadczenia wychowawcze 500+	465	1 885 230,33zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ostrówku.

W gminie zdiagnozowano **16 rodzin**, które borykają się z trudnościami w obszarze opiekuńczo-wychowawczym oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego.

W okresie sprawozdawczym **4 rodzinom** udzielono wsparcia w formie pomocy asystenta rodziny i pracy socjalnej. Gmina nie dysponuje placówkami wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. Z programu Karta Dużej Rodziny skorzystało ponad 25 osób – więcej niż w ubiegłym roku, jednak mimo to większość rodzin wielodzietnych skorzystała z tej formy pomocy w poprzednich latach. W okresie sprawozdawczym nie udało się powołać ani jednej rodziny wspierającej.

2. Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrówku wśród licznych działań na rzecz dzieci i młodzieży realizuje także program stypendialny. Stypendium szkolne o charakterze socjalnym może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, w szczególności gdy w rodzinie występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania.

Zasiłek szkolny może być przyznany uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego. Pomoc materialna jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji. Z jednej strony umożliwia pokonanie barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a z drugiej wspiera edukację uczniów zdolnych.

Pomoc socjalna dla uczniów o charakterze socjalnym:

Rodzaj świadczenia:	Liczba uczniów :	Kwota:
Stypendium szkolne :	53	49 774,20
Zasiłek szkolny :	4	2 480,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Ostrówku.

Od września 2020 roku został wdrożony w naszej Gminie - Lokalny program wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży Gminy Ostrówek.

Placówki oświatowe, poza działaniami statutowymi, prowadzą szereg dodatkowych zajęć m.in. kompensacyjnych na rzecz uczniów wykazujących deficyty poznawcze. Oferta zajęć pozalekcyjnych stanowi także alternatywną formę spędzania czasu wolnego i wspiera rozwój zainteresowań uczniów. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Ostrówek prowadzą dodatkowe zajęcia sportowe, kółka przedmiotowe, kółka zainteresowań, zajęcia z zakresu poradnictwa edukacyjno-zawodowego, wyjazdy do kina, wyjazdy na wycieczki.

Gmina wychodzi naprzeciw oczekiwaniom rodziców, którzy chcą bądź muszą podjąć zatrudnienie. Odpowiednie warunki rozwoju dzieci zapewniają w gminie przedszkola. Na terenie Gminy funkcjonuje **1** przedszkole publiczne z filią i **3 oddziały** przedszkolne.

W ramach zwiększenia dostępności kształcenia dla dzieci niepełnosprawnych **sześcioro** dzieci z terenu gminy Ostrówek korzysta z zajęć rewalidacyjno – wychowawczych. W roku szkolnym 2021/2022 dowożonych do szkół było :
- około **47** dzieci do Szkoły Podstawowej w Skrzynnie;

- około **28 dzieci** do Szkoły Podstawowej w Ostrówku;
- **9 dzieci** do Specjalnego Ośrodka Szkolno- Wychowawczego w Gromadzicach;
- **1 dzieci** do Szkoły Podstawowej Specjalnej w Wieluniu;

Reasumując Gmina Ostrówek dba o rozwój i edukację dzieci i młodzieży. Udzielane są stypendia i zasiłki szkolne. Mnogość zajęć pozalekcyjnych prowadzonych w szkołach pozwala na rozwój poznawczy i intelektualny dzieci w nich uczestniczących. Umożliwia także uczniom poznanie i rozwój własnych zainteresowań. Jest również formą aktywnego spędzania czasu wolnego. Gmina zapewnia miejsca w przedszkolach dla około **140 dzieci**.

3. Promocja rodziny , przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom zagrażającym prawidłowemu funkcjonowaniu.

Gmina Ostrówek posiada atrakcyjną ofertę w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi. Każdego roku w Gminie odbywają się pikniki rodzinne i imprezy integracyjne oraz imprezy o charakterze kulturalnym adresowane dla mieszkańców. Rok 2022 nie sprzyjał organizacji wielu atrakcyjnych form wypoczynku ze względu na przedłużający się stan epidemii w kraju. Mimo utrudnionych warunków zorganizowano w Gminie kilka programów i projektów profilaktycznych.

Kluby sportowe promują rozwój kultury fizycznej w różnych dyscyplinach sportowych. Na terenie Gminy działają m.in.: Uczniowski Klub Sportowy „ UKS Ostrówek” i Klub Sportowy UMKS „Ostrowia”.

Podsumowując w okresie sprawozdawczym zorganizowano na terenie Gminy kilka imprez dla rodzin i dzieci .

4. Zapewnienie rodzinom i dzieciom bezpieczeństwa zdrowotnego i publicznego.

Promowaniem zdrowego stylu życia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej w szczególności zajmują się placówki oświatowe z terenu gminy poprzez realizację programów min.:

- „Dbam o własne ciało, zdrowie, bezpieczeństwo i sprawność fizyczną”,
- „ Trzymaj formę ”,
- „Szklanka mleka”,
- „Warzywa i owoce w szkole”,
- Środa dniem zdrowej żywności”,

oraz propagowanie zdrowego stylu życia i troskę o środowisko naturalne, udział w akcji zużytych baterii i segregacji śmieci, promowanie aktywności fizycznej oraz organizowanie imprez promujących aktywne spędzanie czasu wolnego z rodziną.

5. Integrowanie i doskonalenie lokalnego systemu wsparcia rodzin.

Pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrówku we współpracy z asystentem rodziny na bieżąco monitorują sytuację dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W tym zakresie współpracują również z pedagogami szkolnymi, pracownikami służb zdrowia, policją, kuratorami sądowymi i przedstawicielami innych instytucji, które mają kontakt z rodziną.

W 2022 roku Gminny Zespół Interdyscyplinarny obejmował wsparciem **1 rodzinę** z dziećmi z powodu wystąpienia przemocy w rodzinie. W rodzinie tej objęto wsparciem **2 dzieci**. Zespół ma za zadanie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą.

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele różnych instytucji, którzy łączą wiedzę i umiejętności w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy i pomocy rodzinom dotkniętym tym zjawiskiem

Obowiązkiem gminy jest zabezpieczenie potrzeb rodzin i ich dzieci mieszkających na terenie. Dysfunkcje w środowisku rodzinnym stanowią zagrożenie zwłaszcza dla dzieci i młodzieży, która narażona jest na dziedziczenie patologicznych norm i wzorców zachowań oraz szczególnie podatna na negatywne oddziaływanie otoczenia zewnętrznego. Zaznaczyć należy, że państwo i jego instytucje mają rodzinę wspierać, a nie wyręczać w wypełnianiu przez nią jej funkcji.

Istotą działań powinno być stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, która je wychowuje i ma trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji. Działania podejmowane w ramach tego systemu powinny zapewnić rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie wyeliminować zagrożenie zabrania dziecka z rodziny, a jeśli sytuacja dziecka będzie wymagać okresowego umieszczenia w pieczy należy podejmować takie działania, aby zapewnić szybki powrót do rodziny.

6. Podsumowanie i analiza potrzeb.

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2012 r. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakładając na gminę nowe zadania nałożyła jednocześnie obowiązek finansowania realizacji tych zadań w znacznym zakresie.

W ustawie przewidziano wprowadzenie mechanizmu wsparcia finansowego jednostek samorządu terytorialnego środkami budżetu państwa w realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jednakże ze względu na trudną sytuację finansów publicznych środki te są ograniczone. Z konstrukcji przepisów ustawy jednoznacznie wynika, że przyznanie dotacji celowej nie jest obligatoryjne, w związku z czym nie stanowi ona zabezpieczenia dofinansowania przez państwo zadań realizowanych przez samorządy.

W związku z powyższym większość realizowanych działań gmina musi finansować we własnym zakresie zabezpieczając na ten cel środki w budżecie. Rok 2022 oraz kolejne lata będą kontynuacją prowadzonych działań w zakresie tworzenia systemu opieki oraz pomocy rodzinie znajdującej się w trudnej sytuacji, która nie wykonuje swoich funkcji rodzicielskich w sposób prawidłowy oraz zapewnienie rodzinie z problemami potrzebnego wsparcia. Działania te będą realizowane w szczególności poprzez:

- 1.** Zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie wydatków związanych z opieką i wychowaniem dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej i placówce opiekuńczo-wychowawczej.
- 2.** Dalsze zatrudnienie asystenta rodziny.
- 3.** Dalsze kierowanie na szkolenia, mające na celu podnoszenie kwalifikacji asystenta rodziny oraz pracowników pracujących z rodzinami.
- 4.** Praca socjalna w rodzinach, w których występują problemy opiekuńczo – wychowawcze.
- 5.** Dalsza współpraca pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny (szkoły, przedszkola, policja, sąd).

Ostrówek dnia, 20.03.2023r.

Kierownik GOPS Ostrówek
/-/ *Ilona Koziółek*